

vrijeme

	Josef Winkler
Naslov izvornika	<i>Natura morta</i> – Eine römische Novelle
Izdavač	<i>Vrijeme</i> , Zenica
Urednik	Muamer Spahić
Grafičko oblikovanje	Kenan Zekić
Lektura i DTP	Fatima Zimić
Štampa	Suton, Široki Brijeg
ISBN	978-9958-18-061-3

© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 2001
All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin
© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Zenica, 2013.

Josef Winkler

Natura morta

RIMSKA NOVELA

S njemačkog prevela
Irma Duraković

Natura morta I.....	7
Sin prodavačice smokava.....	23
Natura morta II.....	41
Li martacci tua – Tvoji prokleti mrtvaci.....	53
Bijela brnistra.....	71
Crvena brnistra.....	79

*“Ha un cesto di rugiada
Il ciarlatano del cielo”*

*“On ima korpu od rose,
Taj šarlatan neba”*

NATURA MORTA I

*“Nessuno, mamma, ha mai sofferto tanto...’
E il volto già scomparso
Ma gli occhi ancora vivi
Dal guanciale volgeva alla finestra,
E riempivano passeri la stanza
Verso le briciole dal babbo sparse
Per distrarre il suo bimbo...”*

*“Niko, mati, nije toliko patio...’
I njegovo lice izgasnu
Ali njegove oči još bijahu žive
On se okrenu od jastuka prema prozoru,
A vrapčići ispuniše sobu
Gdje otac bijaše posuo mrvice
Da rasije svoje dijete...”*

S BIJELIM BRESKVAMA i buketom crvene brnistre neki je stari muškarac trčao za hendikepiranom ženom što je šepala prema ulazu u podzemnu željeznicu Stazione Termini¹; u njezinoj je prozirnoj plastičnoj kesi, među svježim povrćem, bila zagurana *Cronaca vera*²; predao joj je cvijeće i povikao: “Auguri e tante belle cose!”³; žena se iznenađeno okrenula, primila brnistru i zahvalila se na pažnji prije nego što je, oprezno vukući noge, krenula niz stepenice podzemne željeznice sa svojim kesama breskvi, crvenim buketom brnistre, pričama o ljubavnim patnjama i nesrećama, o ubistvima i samoubistvima u *Cronaci veri*. Ispred pokretnih stepenica jedan je prljavi prosjak klečao, držeći karton s natpisom *Ho fame! Non ho una casa!*⁴ Do njegovih golih stopala ležala je velika slika sveca Guida Renija na kojoj arhanđeo Mihael mačem probada demona koji leži na rubu pakla i ima crte lica kardinala Pamfilja, kasnijeg pape Innocenza X. Pored slike sveca, na kojoj je bilo nekoliko zgužvanih novčanica, treperila je svijeća u crvenoj plastičnoj posudi. Jedan od tri nara, što su se kotrljala niz stepenice podzemne željeznice, rasprsnu se, a crvena zrna oruniše se betonskim stepeništem. Među

---

¹ Glavna željeznička stanica u Rimu. (Prim. prev.)

Za pomoć pri prijevodu s italijanskog jezika prevoditeljica se zahvaljuje prof. Jasminu Džindi.

² Italijanski popularni sedmičnik. (Prim. prev.)

³ Italijanski pozdrav: “Želim vam sve najbolje i najljepše.” (Prim. prev.)

⁴ *Gladan sam! Nemam kuću.* (Prim. prev.)

skupinom šareno odjevenih Somalijki, što su stajale uz jednu cvjećarnicu u dvorani podzemne željeznice, koje rade kao sluškinje u rimskim domaćinstvima, žive kod poznanika i još nemaju adrese, neki je čovjek dijelio debeli svežanj pisama s arapskim adresama. Jedan crnokosi, otprilike šesnaestogodišnji dječak dugih trepavica, čiji su vrhovi zamalo dodirivali njegove sunčanim pjegama osute obraze, i s oko vrata srebrenim raspelom, glasno je čitao škrabotinu sa zida podzemne željezničke stanice *Luisa ama Remo. Ti voglio bene da morire!*¹

U podzemnoj željeznici neki je muškarac poljubio ženu za pozdrav i nekoliko je puta dlanom pljesnuo po čašici koljena dok je ona pesnicom svoje desne ruke lupkala po njegovim bedrima. Neposredno nakon toga, prije nego što je na sljedećoj stanici izašao iz podzemne željeznice, poljubio je njezinu stisnutu pesnicu i pozdravio se rekavši "Auguri!"² Pored svoje koščate bake, koja se teturala, nosila svjetlucave sunčane naočale i crnu lepezu, snuždeno je sjedio neki maloumni dječak s jedva primjetnim maljama na gornjoj usni. Odmah je opipao svoj šlic i pogledao je li rajsferšlus zatvoren kad je primijetio da ga neki čovjek gleda u bedra. Na desnom ručnom zglobu nosio je narukvicu u bojama Rima na kojoj je bila ispletena riječ *Rim*. Desnim kažiprstom opipao je šuplji umjetni zub namazavši usne ružičastocrvenim labelom. Iznad dječakove glave, na vatrogasnom aparatu, crnim flomasterom pisalo je *L' Aids nel mondo, il Lazio in Italia!*³

Crnokosi šesnaestogodišnjak dugih trepavica, čiji su vrhovi zamalo dodirivali njegove obraze, sa srebrenim raspelom oko vrata, u pratnji mlađe sestre s kojom se

¹ *Luisa voli Rema. Umirem od želje za tobom.* (Prim. prev.)

² Italijanski pozdrav. (Prim. prev.)

³ *Svijet ima sidu, a mi Lazio.* (Prim. prev.)

vozio prema tržnici Piazza Vittorio Emanuele, držao je na grudima, ispod reklamnog plakata za konjsko meso, bijelo štene. *Ho scelto la carne equina, perché i bambini ne vanno matti*¹ pisalo je na lijevoj polovici plakata iznad ilustracije majke koja zabrinuto gleda svoju djecu. Na desnoj polovici plakata vidio se doktor u bijelom mantilu kako pokazuje prstom prema natpisu *Consiglio la carne equina, perché contiene ferro in misura quasi doppio delle altre carni.*² Svaki put kada bi mlada žena umjetno preplanule kože i nakindurena pozlaćenim nakitom izvukla novu sliku iz koverta na kojoj su bili jednogodišnji blizanci, tiho bi zajecala i obrisala nos. Prije nego što je na Piazza Vittorio izašla iz podzemne željeznice, ispružila je svojih deset prstiju i ispitivački pogledala prstenje. Držeći malu crvenu kožnu aktovku, neki je čovjek s golobradim marokanskim dečkom izašao iz podzemne željeznice i neprimjetno, idući nekoliko koraka iza mladića, krenuo pokretnim stepenicama prema Piazza Vittorio Emanuele.

JEDAN JE MACELLAIO³ na Piazza Vittorio, s navučenom bijelom hirurškom rukavicom na desnoj ruci, dvama širokim zlatnim prstenima na lijevoj i zlatnim satom na ručnom zglobu, razlomio ovčiju glavu već oguljenu i rascijepljenu satarom, izvadio mozak iz lobanje i oba dijela mozga pažljivo položio jedan pokraj drugog na ružičastocrveni masni papir s vodenim žigom. U srebrnastosjajnom desnom zidu očne šupljine – izvađene očne jabučice ležale su na gomili mesnog otpada – hodala je ljubičastosvijetlucava muha. Crvena ukrasna maramica virila je iz džepa krvavog mesarskog mantila. Zamotao je ovčije mozgove i stavio ih nekoj crnkinji u plastičnu vreći-

---

¹ Izabrana sam konjsko meso jer djeca lude za njim. (Prim. prev.)

² Preporučujem konjsko meso jer sadrži gotovo dvostruko više željeza od drugih vrsta mesa. (Prim. prev.)

³ Mesar. (Prim. prev.)

cu. U izvađenom stomaku janjeta, krvavom glavom okrenutom nadolje viseći na mesarskoj kuki, bile su zabodene svježe grančice ruzmarina, a pored, na čokoladnoj potkovicu zamotanoj u zlatni papir, bila je privezana ženska podvezica. Jedno na žici pričvršćeno plastično sunce bilo je zabodeno u očnu šupljinu ovčije glave što je ležala na hrpi žutih kokošijih nogu ukrašenih grančicama ruzmarina. Pognute glave – na vratnom kralješku mogao se vidjeti velik madež – neki je mesarski šegrt nasumice gurajući, uz napor, jezik iz lijevog kuta usana, trpao srce, pluća, slezenu i bubrege ponovo u očišćeni zečiji trup, a zatim ga je položio natrag u prodajnu vitrinu uprskanu kapljicama krvi. Probodena na donjoj čeljusti, pored ključa od stana, visila je krvava crna kozija glava savijenih crnih rogova.

Djetešce mlade Ciganke stavilo je na usta pivsku flašu i pilo gutljaj po gutljaj. Ružičastocrveni grudnjaci koje je nudila na prodaju bili su obješeni na desnoj podlaktici mlade majke. Istog časa okružilo ju je više žena koje su ispitivale veličinu i elastičnost ružičastocrvenih grudnjaka. Prišli su im mesari krvavih ruku te, zviždeći i komentirajući rublje, znatiželjno pružali glave preko ramena žena. Neka druga mlada Ciganka – u šupljini zečije usne vidjela su se dva zlatna zuba u gornjoj čeljusti – malo je podigla desnu dojku i ugurala sisu u usta djetetu gnojem posve slijepjenih očnih kapaka. Gestikulirajući i međusobno se šaleći s krvavim noževima, mesari su od prodajnog štanda do prodajnog štanda, cereći se, sve glasnije izvikivali čas cijene govedine i svinjetine u intonaciji katoličkih litanija, čas cijene janjetine, ovčetine i puretine u tonu vatrenih fudbalskih navijača. Jedino su jezik i krvavi vrh janjeće čeljusti virili iz plastične kese. Mušterija je spustila teški teret da odahne, kesu iz koje je virio vrh janjeće čeljusti ponovo je podigla i krenula dalje između prodajnih štandova prema štandu s mesom peradi.

“VUOLE UN CHILO DI TACCHINO per 2500 Lire, forza, andiamo forza!”¹ povika mladi prodavač mesa peradi u uskim, krvavim farmericama. Vičući još jednom “Forza!”, odstupi korak unazad i baci mesarski nož na pod ispred svojih nogu. Nož je još dugo titrao zaboden u drveni pod. Dok je na oguljene batak lijepio etikete za puretinu, pognute glave povikao je “Prego, Madonna!”² časnoj sestri koja je, odjevena u crno s krunicom oko ručnog zgloba, poručivala više kilograma puretine. *Pollo diavolo*³ nazivao je izložene pileće dijelove koje je garnirao krvavim, svijetlocrvenim, širokim pijetlovim krijestama. Između uskih, manjih pijetlovih krijesta, koje su na vrhu bile tamnocrvene i ležale na oguljenim pilećim batcima i prsima, grančica svježeg zelenog ruzmarina ukrašavala je dijelove mesa. Na srebrnom pladnju ležala je mrtva guska – *L'anitra muta*⁴ – s krvavim rupama na kljunu, garnirana purećim srcima.

Ciganka, koja je prodavala šampon za kosu, s tetoviranim plavim srcem na podlaktici, sjedila je na podu pored drugih mladih Ciganke koje su se odmarale sa svojom djecom. Jedno dijete ležalo je poprečno u krilu Ciganke – dječija glava visila je preko njezina bedra – koja je visoko držala žuti šampon od jaja i nudila ga na prodaju. Neka se žena sa svojom malom, glatko obrijanom kujom, mješavinom jazavčara i pinča, zaustavila ispred prodajnog štanda. Kuja je samo na ušima i repu imala pramen dlake, čak su joj i sise bile glatko obrijane. Mladi prodavač peradi, držeći ključnom kosti i uzdignutim ramenom telefonsku slušalicu na obrazu i uhu,

---

¹ “Želite li kilogram puretine za 2.500 lira, idemo, brže!” (Prim. prev.)

² “Izvolite, damo!” (Prim. prev.)

³ Doslovno, ‘đavolja kokoš’, poznati specijalitet u italijanskoj kuhinji. (Prim. prev.)

⁴ *Mošus patka*. (Prim. prev.)

odrubi, dok je razgovarao, glavu kokoške koja je široko otvorenim kljunom ukočeno zurila preda se. Krvavu glavu bacio je na ostale kokošije glave i noge što su ležale na podu. Za zabavu drugih mesara u utrobu očišćenog pileta, cereći se, ugurao je punu šaku trešanja.

Korpa od vrbove šibe do ruba je bila napunjena svježim jajima i ukrašena ljubičicama. Prodavačica, koja je prodavala bijela jaja i žive kokoši, razbila je slomljena i oštećena jaja o rub velike staklenke i pustila da žumanca klokoćući upadnu u staklenku napola punu bjelancima i žumancima. Na vagu je hrptom položila dvije žive smeđe kokoši – četiri žute, stisnuto povezane kokošije noge dugih, prljavih pandži stršile su uvis – te ih držeći za krila stavila u kutiju i dala mladom Indijcu. Mlada Ciganka koja je kupila živo pile, neumorno je iznova, oponašajući njegovo glasanje, žutim kljunom životinje češala po obrazu svoje djetesce crnih očiju i zakrivena pogleda dok je sisalo bradavicu.

Pored štanda prodavača narkomana, koji je trgovao živim životinjama, neposredno ispred bijelih golubova i zamoraca ograđenih rešetkom, sjedila je stara, bezuba, poluslijepa prodavačica rukole sa samo još palcem i srednjim prstom na desnoj ruci; obogaljenom je rukom držala visoko u zraku svežanj rukole opetovano uzvikujući “Signora, vuole rughetta?”¹ Na lijevom je dlanu imala tetovirano crno raspelo. Neprekidno su u kavezu, s jedne na drugu drvenu šipku, skakutale dvije plave rajske ptice, dok je jedan bolesni amazonski papagaj piljio u patuljaste kokoši, koje su kljucale zrna, bile gotovo bez perja i zarobljene u istom kavezu. Mlade, također zatvorene patke, crne poput uglja, kljucale su crveni plod razbijene lubenice. Petogodišnji dječak i desetogodišnja

---

¹ “Gospodo, izvolite rukole?” (Prim. prev.)

djevojčica, čija je majka kupovala piletinu, imali su velik crven pištolj na vodu. Prije nego što su se odvezli, dječak je doviknuo svojoj majci “Aspetti!”¹, stavio je više puta, pritišćući obarač, cijev pištolja u usta, a zatim se, dok mu je voda iz usta curila niz bradu, vinuo na bicikl.

U CRNINU UMOTANA časna sestra u jednoj je ruci držala nekoliko plastičnih kesa napunjenih krastavicama, breskvama i lukom, a drugom je na grudi stisnula dvije velike u plastiku zapakovane plavokose barbike, pa je, zaustavivši se kod prodavača paradajza, kojem je na kanapu oko vrata visio nož za povrće, odložila lutke na drveni sanduk te naručila nekoliko kilograma paradajza na stabljici. Haljine stare u crno odjevene Ciganke, koja je sjedila na podu, bile su ponuđene na prodaju položene u rašireni crni kišobran. Mali brat je razvukao lice kada je šesnaestogodišnja Cigančica iz snopa haljina izvukla nekoliko bokserica s otisnutim crvenim srcima, gurnula ih dječaku u ruke i udarivši ga po ramenima poslala ga da od štanda do štanda ponudi rublje na prodaju. Neka je žena na jutenoj vreći ispred sebe vrhovima prstiju s naporom odvajala lavandu sa stabljika i jako mirisne suhe cvjetove pakovala u plave sitnorupičaste plastične vrećice. Vjetar je na tlu vitlao suhe, bijele i crvene ljuske luka. Ciganka koja je stajala na bijelim i svijetlosmeđim ljuskama luka i brojala novac glasno je viknula kada ju je neko Ciganče u igri kockastom zgnječenom limenkom kole opalilo po desnom gležnju. U zimskom kaputu i sa šeširom – bilo je daleko iznad trideset stepeni Celzija – stari je Arapin noseći pet ruža umotanih u celofan išao duž prodajnih štandova i nudio ih posjetiteljima tržnice i prodavačima. Žena koja je prodavala crvenu repu i krompir prekrstila se svojim narandžastim plastičnim rukavicama kad je

---

¹ “Čekaj!” (Prim. prev.)

pored njezina štanda prolazio bradati redovnik u dugoj smeđoj mantiji prodajući svetačke sličice. Stara, u crno odjevena Ciganka poklonila je košulju koju je htjela prodati, ali je se nije mogla riješiti, napuljskom uličnom muzikantu što je s pivom u ruci išao tržnicom pjevajući i proseći. Jako dlakave podlaktice Napolitanca bile su tetovirane zmijskim motivima i strijelama, njegovo bradato lice bilo je crveno poput raka. Između štandova za povrće, među nekoliko gotovo novih bačenih odjevnih predmeta našao je jaknu koju je probao posmatrajući se u odrazu na automobilskom staklu. Svoj stari gornji dio plave trenerke ostavio je na hrpi haljina i krenuo, pijuckajući iz pivske flaše, dalje duž prodajnih štandova.

LUIGIJA, CAPOA¹ za ribarskim štandom, koji je u ranim jutarnjim satima u Fiumicinu u jednoj veletrgovini kupio svježu ribu i morske životinje, zaposlenici su zvali Principe. Iznad raka oslikanog na njegovoj majici, plavim slovima pisalo je *Domino Rosci. Pesce fresco. Piazza Vittorio*.² Debeli prodavač ribe, oduševljen transvestitima, s trodnevnom bradom, koji je nosio sivu majicu s natpisom *Hawaii* i otiskom slike surfera s visoko uzdignutim rukama, odazivao se na nadimak Frocio³. Neumorno je ponosno izvještavao da na Piazza dei Cinquecento⁴ i na Piazza della Repubblica⁵ lovi transvestite, poveze ih svojim automobilom i s njima se odveze u park Ville Borghese. Čelavog mladog prodavača ribe, koji bi za ribarskim štandom bio samo onda kad ne bi sjedio u rimskom zatvo-

¹ Gazda. (Prim. prev.)

² Domino Rosci. Svježa riba. Piazza Vittorio. (Prim. prev.)

³ Pederčić, peder. (Prim. prev.)

⁴ Trg ispred željezničke stanice Termini u Rimu. (Prim. prev.)

⁵ Ili Trg Esedri. Riječ je o polukružnom Trgu u Rimu u blizini željezničke stanice Termini. U središtu trga nalazi se Ruteljeva poznata Fontana Najada. (Prim. prev.)

ru, zvali su Naciskinhead. Najzad, za ribarskim štandom Damino radio je i šesnaestogodišnji sin prodavačice smokava koja je nedjeljom ispred Vatikanske kapije turistima i hodočasniciima, koji su nadolazili u velikom broju, nudila svježe zelene smokve iz svoga vrta. Dječak, kojeg su radne kolege zvali Piccoletto¹ i koji je imao duge trepavice, čiji su vrhovi zamalo dodirivali njegove obraze, nosio je raspelo na zlatnom lančiću oko vrata. Obrazi su mu bili osuti s bezbroj sunčanih pjega. S njegova desnog ručnog zgloba njihalo se više plastičnih cucl u boji.

“Signori, buon giorno! Un chilo di salmone originale, soltanto dieci mila Lire!”² vikao je Piccoletto grickajući nokte koji su mirisali po sluzi i ribljoj krvi, a po rubovima bili obojeni bojom crne hobotnice. Dječak u zelenim ribarskim čizmama do koljena i bijeloj majici sa slikom Rolling Stonesa ispod crvenih je škrga uhvatio nekoliko kilograma teškog lososa i stavio ga na vagu. Njegovo golo desno bedro bilo je zamazano crvenkastosmeđom bojom riblje žuči. Otvorenih usta, s naporom gurajući vrh jezika između usana, razrezao je ribi stomak malim, oštrim, blago zakrivljenim nožem, spretno je izvadio iznutrice, a očišćenu ribu zamotao u bijeli masni papir s vodenim žigom. Iz kante je preko drvenog panja izlio vodu, a ostatke iznutrica vodom isprao na tlo. Piccoletto je rimskim dijalektom pričao da se na jučerašnji slobodni dan vespom odvezao na more u Lapislazoli, gdje je na obali vidio časnu sestru odjevenu u crno koja je čuvala голу mongoloidnu djecu. Jedno je mongoloidno dijete uhvatilo barbiku za plavi čuperak i s njom otišlo u valovito more. Neka žena otežana hoda, koja je imala sasvim tanke noge, ali snažan gornji dio tijela, na koljenima je

¹ Mališan. (Prim. prev.)

² “Dame i gospodo, dobar dan! Kilogram originalnog lososa za samo deset hiljada lira.” (Prim. prev.)

puzala iz mora prema ručniku za kupanje raširenom na užarenoj plaži. Grudi su joj dodirivale pjenu morskih valova i bijela užarena zrna pijeska.

Muškarci iz Bangladeša i Šri Lanke išli su duž ribarskih štandova, nudili bi upaljače, pletenice bijelog luka i maskote ljeta, šarene plastične cucle u raznim veličinama. Bosanske ratne izbjeglice prodavale su korištene fotoaparate, ruske lutke, zelene tenkove igračke, stare sapune i krivotvorene ikone. Govoreći srpskohrvatski, neki je mladi muškarac nudio dječaku dugih trepavica i s brojnim sunčanim pjegama na obrazima, koji je izvikivao cijene ribe, nekoliko hirurških rukavica. Stara, u crno odjevena Ciganka sa šupljinom između zuba i zlatnim zubima, oslanjajući se na štap, stajala je između štandova i na pod izlila prvi gutljaj otvorene pive prije nego što je otvor grla flaše prinijela ustima. Na jednom je štapu zavrnila hvataljku – pozlaćenu konjsku glavu – i ponudila ga prodavačima ribe. Ne nudeći deset, petnaest korištenih naočala na prodaju već svoju malu djevojčicu, neka je Ciganka došapnula muškom prolazniku, koji je uplašeno uzmicao, “Quanto mi dai!”¹

Ni paprat ni morska trava nisu mogli prekriti pet malih morskih pasa, dugih deset do dvadeset centimetara, sivih, s hrapavom kožom, koji su ležali u bijelom lijesu porculanskog sanduka. Jedna se pčela prilijepila na kolutić hobotnice sišući ga, a debela muha svjetlucave zelenoplave boje kretala se u očnim šupljinama igluna što su na sunčanoj svjetlosti svjetlucale u srebrenoj boji. Grbava žena dugim je zeleno nalakiranim noktom kažiprsta podigla riblje škrge da bi provjerila njihovu svježinu. Vrabac je s komadom bijelog mesa, koje je težilo gotovo trećinu njegove težine, nezgrapno sletio na limeni krov štanda sa

---

¹ “Koliko ćeš mi dati.” (Prim. prev.)

školjkama, a prije nego što je nastavio još malo letjeti, sjeo je na granu pinije u parku Piazza Vittorio i počeo jesti. Nakon što je časna sestra – lice joj je bilo puno bradavica – probrala sitne školjke i Piccolettu pružila novčanice, bijelo uže, koje je nosila zavezano oko bokova, palo je sluzavoj hobotnici oko vrata. Neprimijećena od mladog prodavača ribe, neugodno dirnuta, izvukla je uže iz bijelog porculanskog sanduka napunjenog hobotnicama.

U BARU NA TRŽNICI, koji se nalazio nedaleko od ribarskih štandova, za šankom je stajao visoki, vitki crnac u dugom smeđe-bijelom kaputu, s privjeskom u obliku afričkog kontinenta – podijeljenom na tri boje italijanske trobojke – oko vrata i miješao espresso. Crvenim baršunom bile su presvučene tri kutije bombona u obliku srca što su stajale u lokalu, na polici iza barmenove glave. Pored jedne kutije stajao je crveni ferrari, igračka omotana papirnatom mašnom u kojoj su bile zabodene plastične ljubičice. Plastične ljubičice bile su poprskane mirisnim raspršivačem od ljubičice, a na sjedalu vozača ferrarija ležala je zgnječena, vireći iz crvenog papira, čokoladna bombona u obliku srca. Lijevo od kutije s bombonima, Bogorodica je na svetačkoj slici pružala svom djetetu Isusu grozd crnoga grožđa. Ispod svetačke slike, na kalendaru s ugrađenim zvučnicima, mogla se vidjeti mulatkinja, koja je neprekidno, čas tiše, čas glasnije, šaputala “Café do Brasil”, kada bi raspoloženi barmen, pritišćući dugme, pokazivao svoju igračku gostima, krvavim mesarima i prodavačima ribe, koji su, hihoćući i zabavljajući se, za vrijeme pauze gasili žed cappuccinom, vinom i grappom. Ispod lista kalendara sa zvučnicima, klečeći ispred raspela molila se časna sestra, zaštićena jednom od dviju krilatih anđeoskih glava. Desno od kutije s bombonima u istom je regalu stajao zlatom ukrašeni plavoružičasti porculanski kip Djevice Marije, koja je, poni-

zno oborene glave i snena pogleda, gledala preko vrhova prstiju svojih sklopljenih ruku na kutiju Mon-Chéri.

Razrogačenih očiju, koje su zamalo iskočile iz očnih duplji, barmen je ispod porculanske Bogorodice odgrizao komad sendviča od tune, iz malog je hladnjaka klijestima izvadio kocku leda, najprije je držeći ispod tekuće vode, a onda je ubacio u pripremljenu kolu. Uvijek bi iznova zasvijetlila električna lampica na aparatu za točenje kole kada bi pritisnuo dugme aparata, a smečkasta tekućina kapala u voštanu čašu.

Posve prljavom, smrdljivom, u crnu majicu s natpisom *Team Skul* odjevenom beskućniku, koji nije smio pristupiti baru na tržnici i koji je morao čekati ispred vrata, barmen je pružio malu plastičnu čašu iz koje se pušio još vrela espresso. Između riječi *Team* i *Skul* na njegovoj crnoj majici bila je otisnuta bijela mrtvačka lobanja. Barmen je najprije pokretom ruke htio samo otjerati malo crnče, no kada je ono nastavilo pljuscati ručicama po prozorima ostakljenog bara, on iziđe iza šanka i odvuče drečecjeg dječaka, držeći ga za uho, od svoga bara prema štandu mesnice. “Questa borsa per mare! Quanto mi dai!”¹ doviknula je mlada Ciganka u bar na tržnici, nudeći torbu od umjetne kože, mesarima i trgovcima ribe, koji su, okrenuvši se, pili espresso, cappuccino, grapp i vino i zabavljajući se razgovarali. “Café do Brasil” šapnula je ponovo mulatkinja.

NA PRODAJNOJ VITRINI raspremljene, već zamračene mesnice još su bila dva velika goveđa srca, koja je mesarov šegrt, prije nego što su ih primijetile mačke što su se već šunjale oko pospremljenih štandova tržnice, zamotao u plavi masni papir i položio pored svoje

---

¹ “Ova torba za plažu! Koliko mi daješ?” (Prim. prev.)

motociklističke zaštitne kacige na kojoj je bila nalijepljena plava mrtvačka lobanja s krilima. S hrpe otpada od crijeva, pijetlovih glava i nogu, neki je čovjek pobirao bačena pileća srca u plastičnu kutiju, lijepo ih redao kao bombone, okrećući ih – široki dio srca na gornju, a uži na donju stranu – kada bi kokošije srce nehotice naopako položio u kutiju. Kokošija srca, koja su bila oblijepljena piljevinom, popljuvao je, a maramicom uklonio strugotinu. Jedna je bosanska ratna izbjeglica iz crne plastične kante istresla otpad mesa zaklanih piladi u plastičnu vreću, prekrstila se i poljubila vrhove prstiju.

Dvije piljevinom oblijepjene svinjske glave s krvavim ušima nalazile su se u velikoj, crnoj kanti za smeće među ovčijim glavama, pilećim nogama, pilećim glavama i limenkama kola i piva. Ciganka, koja je jednom rukom držala dijete što je jelo kikiriki, drugom je pobirala bačene kokošije glave, kokošije noge i kokošije iznutrice iz kante za smeće i trpala ih u plastičnu vreću. Nakon što je napola napunila plavu plastičnu vreću, u ruku uzela i dugo posmatrala tugaljivu, crnu, krvavu koziju glavu s iskrivljenim crnim rogovima, mesar iz Šri Lanke je povikao “Basta! Basta!” prisilivši je da nekoliko pilećih vratova i nogu, koje su pri rovanju i prebacivanju pale na tlo, baci natrag u sanduk s otpadom. Neki otprilike pedesetogodišnji muškarac, s plavim ženskim najlonkama kao pokrivalom za glavu, koji je između nogu imao veliku izraslinu – lice mu je bilo napola skriveno prosijedom bradom – razvrstavao je na kilograme mesnog otpada u dvije plastične vreće. Ne skidajući cipele i čarape stao je, gledajući na svoj Micky Mouse sat – Šiljo je kao kazaljka za sekunde u trzajima kružio oko brojačnika – ispred fontane i pustio da mu voda pršti preko gležnjeva. U starim, propalim dječijim kolicima, obloženim plastičnom ceradom, debela žena zapuštena izgleda vozila je kokošije glave,

kokošije noge, bijele teleće noge, pluća, bubrege i bačena crijeva. Zvečeci ključem od auta, koji je visio na plišanoj banani, stišćući ružičastocrvenu *Gazzetta dello Sport*¹ između nadlaktice i prsnog koša, *macclai* se pozdravljao riječima “Ciao ragazzi”² od drugih trgovaca mesa koji su još čistili i pospremali svoje prodajne štandove. Nakon što se pospremanje završilo i na ribarskim štandovima, pojavio se Piccoletto na svojoj vespi i svojim se vozilom – na ključu od mopeda visila je mala žuta plastična cucla – vozio između prodajnih štandova, preko istruhog voća i povrća, preko pokvarenog južnog voća, preko kokošijih vratova i kokošijih srca, žutih pijetlovihi nogu, zdrobljenih istruhlili pluća, nasmijan izbjegavajući oguljene ovčije glave razbacane uokolo, krivudajući pokraj rogatih, crnih, krvavihi kozijih glava i uz glasan smijeh vozeći preko ovčijih repova na kojima su još visili izmetom uprljani čuperci vune. Prodavači mesa, koji su vlažnim krpama čistili stakla svojih izloga, podigli su glave i gledali za mladim kolegom, koji je, smijući se, svojom vespom krivudao između štandova. “Ci sono tutti bambini!”³ povikala je neka Ciganka – kada je prodavač janjetine, koji je ispred svoga štanda metlom gurao crijeva ustranu pokušavajući otjerati Ciganče koje je sviralo trubu – ali je svog dječaka pak nemilosrdno uhvatila za bradu, a svojoj kćeri, koja je također glasno svirala trubu, opalila šamar prije nego što je oboje Cigančadi, nastavljujući svirati trubu, potrcalo niz stepenice podzemne željeznice Piazza Vittorio.

---

¹ Italijanski sportski list. (Prim. prev.)

² “Ćao, momci!” (Prim. prev.)

³ “Tu su sva djeca!” (Prim. prev.)